

9. Philip R Wood. Principles of International Insolvency. L., 1995. P. 228.

10. Степанов В. В. Правовые системы регулирования банкротства. Дис. ... канд. юрид. наук. М., 1998. – С. 194.

11. Ануфриева Л. П. Международное частное право. В 3-х т. Т. 3. М., 2001. – С. 24.

12. Nierop E., Stenstrom M. Cross-Border Aspects of Insolvency Proceedings for Credit Institutions - a Legal Perspective // International Seminar on Legal and Regulatory Aspects of Financial Stability. Basel. 2002. – P. 6.

13. Халқаро хусусий ҳуқуқ. Олий ўқув юртлари учун дарслик//Ҳ.Р.Раҳмонқулов ва бошқ. /Ҳ.Б.Бобоев, М.Х.Рустамбоев, О.Оқюлов, А.Р.Раҳмановларнинг умумий таҳрири остида. – Т.: Иқтисодиёт ва ҳуқуқ дунёси, 2002 йил. 27 б.

14. Flaschen D. Evan. The Role of the Examiner as Facilitator and Harmonizer in the Maxwell Communication Corporation International Insolvency. Current Developments in International and Comparative Insolvency Law. Oxford, 1994. – P. 621.

15. Кулешов В. Банкротство по нормам Европейского союза // Бизнес-адвокат. 2001. № 11. – С. 25-31.

Дж. Сафаров,

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Амалдаги қонун ҳужжатлари мониторинги институти бош илмий ходими, юридик фанлар номзоди, доцент

ХОРИЖИЙ МАМЛАКАТЛАРДА ЭКОЛОГИЯ СОҲАСИДА БОШҚАРУВ МОДЕЛЛАРИ (ҚИЁСИЙ-ҲУҚУҚИЙ ТАҲЛИЛ)

Аннотация: мақолада экология соҳасида бошқарувга оид хорижий давлатлар тажрибаси ўрганилган, неоклассик ва неокейсиан моделлари таққосланган, хорижий мамлакатларда экология соҳасида давлат бошқаруви ҳамда назорати органларининг ҳуқуқий мақоми таҳлил қилинган ҳамда экология соҳасида бошқарувга оид хорижий давлатлар тажрибасидан келиб чиқиб таклиф ва тавсиялар ишлаб чиқилган.

Калит сўзлар: бошқарув, назорат, давлат бошқаруви, давлат органлари, неоклассик ва неокейсиан модели, иқтисодий усуллар, вазирлик, инспекция.

Аннотация: в статье изучен опыт зарубежных стран в сфере управления экологией, сопоставлены неоклассическая и неокейсийская модели управления, анализирован правовой статус органов государственного управления и контроля в сфере экологии, а также разработаны предложения и рекомендации с учетом опыта зарубежных стран в сфере управления экологией.

Ключевые слова: управление, контроль, государственное управление, государственные органы, неоклассическая и неокейсианская модели, экономические методы, министерство, инспекция.

Annotation: in article experience of foreign countries in sphere management of ecology is studied, neoclassical and neocasual management models are compared, legal status of state bodies in this sphere is analyzed, and offers and recommendations in sphere of management are developed.

Key words: management, control, government, state structures, neoclassical and neocasual models, economic methods, ministries, inspection.

Экология соҳасида давлат бошқаруви масалалари азал-азалдан энг долзарб масала, экология ҳуқуқининг марказий институти сифатида кўриб келинади. Таъкидлаш лозимки, ҳозирги вақтда ғарб олимлари томонидан экологик муаммоларни ҳал қилиш учун табиий ресурслардан фойдаланишни бошқаришнинг турли моделлари таклиф этилмоқда. Улар ишланмаларининг назарий асосларини икки бош – неоклассик ва неокейсиан сиёсий-иқтисодий мактаблари белгилайди. Биринчи концепцияда бозор, иқкинчисида эса, давлат томонидан тартибга солиш устувор аҳамият касб этади.

Неоклассик модели тарафдорлари экологик муаммоларни ҳал қилишнинг асосий усули сифатида нарх механизмини кўрсатадилар. Унинг асосида атроф муҳитни бузилиши туфайли етказилган зарарни қоплашга оид солиқ тўловлари, шунингдек, ифлослантириш ҳуқуқининг олди-сотдиси ётади. Неоклассик модель кўпчилик томонидан танқид қилинмоқда. Биринчидан, у табиатни сақлаш муаммосини ҳал қилмайди: ташкилот атроф муҳитни

ифлослантириш ҳуқуқини сотиб олиши ва уни муҳофаза қилиш учун харажат қилмаслиги мумкин. Иккинчидан, тўловларнинг солиқ шакли соф фойдани камайтиради ва шунга мувофиқ, хусусий капитал манфаатларига таъсир кўрсатади.

Неокейсиан модели эса, нафақат иқтисодий манфаатларни ифодалайди, балки кўп жиҳатдан атроф муҳитни сақлашнинг умуминсоний қадриятларига ҳам мос келади, табиатдан фойдаланишни умумлаштиришга ва табиатни ижтимоийлаштиришга ёрдам беради. Ушбу моделга кўра, экологик эҳтиёжларни қондириш бевосита ижтимоий хусусият касб этади (тоза ҳаво ва сув жамиятнинг ҳар бир аъзоси учун зарурдир) [1, 61-бет].

Неокейсиан модели назарий тузилмасининг бош ғояси табиат ва жамият ўртасидаги муносабатларни маъмурий-тартибга солувчи усуллар (нормативлар, стандартлар, тақиқлар ва шу каби)ни табиий ресурслардан фойдаланувчиларни мажбурлаш ва рағбатлантиришнинг иқтисодий дастаклари билан мувофиқлаштирган ҳолда давлат томонидан тўғридан-тўғри тартибга солишни кўзда тутати. Унинг замирида табиатга етказилган зарарнинг баҳоси эмас, балки атроф муҳит яхлитлигининг бузилиши даражасини камайтириш учун сарфланадиган харажатлар миқдори ётади.

Табиий ресурслардан фойдаланишни бошқаришнинг неокейсиан модели кўплаб ривожланган мамлакатлар экологик сиёсатининг асосида ётади. Ушбу моделга асосан, табиий ресурслардан фойдаланишни бошқариш механизмини очиб берувчи иқтисодий тартибга солиш усуллари куйидагича таснифлашимиз мумкин:

1. Давлат томонидан атроф муҳитни муҳофаза қилиш аҳамиятидаги турли чора-тадбирларни бевосита амалга ошириш: а) экологик сиёсатни ахборот билан таъминлаш, шу жумладан, мониторингни ташкил қилиш тизимини, мутахассис кадрлар тайёрлашни молиялаштириш ва ташкил қилиш; б) ердан фойдаланишни тартибга солиш, ҳудудни режалаштириш ва кўкаламзорлаштириш, хўжалик объектларини ҳудудий жойлаштириш; в) экологик сиёсатнинг алоҳида объектлари бўйича аниқ чора-тадбирларни амалга ошириш: ўрмонларни тиклаш, соҳил бўйи денгиз сувларини муҳофаза қилиш, сув иншоотларини қуриш, айрим турдаги қаттиқ чиқиндиларни тўплаш, қайта ишлаш ва йўқ қилиш, айрим тоифадаги муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларни сақлаш ва б.к.; г) халқаро ҳамкорлик дастурлари доирасида мажбуриятларни бажариш, халқаро ташкилотлар фаолиятида, халқаро келишувларни, атроф муҳитни муҳофаза қилиш тартиби қоида ва меъёрларини ишлаб чиқишда иштирок этиш.

2. Давлат томонидан хусусий секторнинг атроф муҳитни муҳофаза қилиш бўйича фаолиятини қўллаб-қувватлаш ва иқтисодий рағбатлантириш (иқтисодий усуллар): а) хусусий фирмаларга, маҳаллий ҳокимият органларига бевосита ва билвосита субсидиялар (инвестициявий ва эксплуатация харажатларини қоплаш учун); б) қуйи фоиизлар бўйича заём ва кредитлар, банк ссудалари бўйича кафолатлар; в) тозалаш қурилмаси ва бошқа экотехникани тезкор амортизацияси режимини тақдим этиш; г) экотехникани сотиш бўйича билвосита солиқ ставкалари бўйича имтиёзлар ёки солиқдан озод этиш; д) хусусий ташкилотларнинг табиатни муҳофаза қилиш

дастурларидан олган даромадлари учун солиқ имтиёзлари; е) маҳаллий марказлашган сувни тозалаш қурилмаларида оқава сувларини тозалаш бўйича фирмаларга имтиёзли тарифлар.

3. Табиатдан фойдаланувчиларни атроф муҳитни муҳофаза қилишга мажбурлашга йўналтирилган давлат чоралари (норматив тартибга солиш ва жарима санкциялари): а) йирик хўжалик лойиҳаларининг атроф муҳитга таъсирини мажбурий баҳолаш (экологик экспертиза); б) экологик нормативлар, меъёрлар ва стандартлар (эмиссиявий, технологик, хомашё сифати, маҳсулотга нисбатан); в) тақиқлар, чеклашлар, рухсат берувчи тизимлар (доимий ёки вақтинчалик амал қилиш воситалари); г) давлат органлари ва ифлослантирувчилар ўртасидаги келишув, шартномалар (тармоқ, ҳудудий); ташкилотларнинг давлат томонидан текширилиши; д) ифлослантирганлик учун тўловлар (қайта тақсимловчи тўловлар), бошқа тўловлар – экологик нормативлар билан биргаликда; е) табиатни муҳофаза қилиш қонунлари ва қоидаларини бузганлик учун жарималар, бошқа иқтисодий ва маъмурий санкциялар, ташкилотни ёпиш.

4. Табиатдан фойдаланувчиларни атроф муҳитни муҳофаза қилишга ундашга йўналтирилган давлат чоралари (бирлаштирилган норматив-бозор воситалари): а) ифлослантирганлик учун пул кўчириш; б) ифлослантириш ҳуқуқи (рухсатномаси) олди-сотдиси.

Шундай қилиб, табиий ресурслардан фойдаланишни экологик тартибга солиш механизмида асосий роль давлатга тегишли бўлиб, унинг табиатни муҳофаза қилиш фаолияти ҳам монополия манфаатларини муҳофаза қилишга, ҳам атроф муҳитни сақлаб қолишдаги умуммиллий эҳтиёжларни қаноатлантиришга йўналтирилган бўлади [1, 62-63-бетлар].

Таъкидлаш лозимки, табиий ресурслардан фойдаланишни бошқаришнинг кўрсатилган моделлари доирасида экология соҳасида махсус ваколатли органлар фаолияти йўлга қўйилиши кўзда тутилади. Хусусан, Шарқий Европа ва Марказий Осиё мамлакатларида қонунчилик талабларига риоя этиш устидан назорат қилиш ва маъмурий ҳуқуқни қўллашни амалга ошириш учун масъул турли институционал мақомга эга бўлган махсус бўлинмалар фаолият кўрсатади.

Шу ўринда экология соҳасида давлат бошқаруви бўйича хорижий давлатлар тажрибасига мурожаат этадиган бўлсак, ўрганилган давлатлардан аксариятида (180 тадан 144 та ёки бўлмаса 80% давлатда) атроф муҳит ёки унинг алоҳида ресурсларини бошқариш бўйича махсус вазирликлар тузилганлигининг гувоҳи бўлишимиз мумкин [2]. Экология соҳасида махсус вазирликлар ташкил этган хорижий давлатлар тажрибасини таҳлил қилиш шуни кўрсатмоқдаки, уларнинг маълум қисмида экология (баъзи давлатларда – атроф муҳит ёки табиат тушунчалари қўлланилган) бўйича алоҳида махсус вазирлик ташкил қилинган бўлса, яна бир гуруҳида экология бошқа ижтимоий-экологик масалалар билан шуғулланувчи вазирликлар таркибига киритилган.

Умуман олганда экология соҳасидаги махсус ваколатли вазирликлар фаолиятдан келиб чиқиб, уларни куйидагича гуруҳлаштириш мумкин:

Биринчи. Экология соҳасида махсус вазирликлар ташкил этмаган давлатлар (Аргентина, Афғонистон,

Баҳрайн, Бельгия, Бутан, Бруней, Марказий Африка Республикаси, Комор ороллари Республикаси, Эфиопия, Фиджи, Габон, Ватикан, Конго, Қувайт, Қирғизистон, Лесото, Либерия, Ливия, Люксембург, Маршалл ороллари, Мавритания, Монако, Монтенегро, Мозамбик, Науру, Нигер, Покистон, Панама, Парагуай, Сент Луис, Саудия Арабистони, Сиерра Леон, Сурия, Тожикистон, Эфиопия – жами ўрганилган давлатларнинг 36 таси ёки 20%).

Иккинчи. Айнан экология (атроф муҳит, табиат) бўйича алоҳида махсус вазирлик ташкил этган давлатлар (Арманистон, Бермуда, Бразилия, Гаити, Дания, Жанубий Корея, Жанубий Судан, Индонезия, Иордания, Ироқ, Исландия, Исроил, Италия, Камбоджа, Камерун, Канада, Қатар, Қозоғистон, Лебанон, Литва, Миср, Монголия, Непал, Нигерия, Норвегия, Перу, Польша, Сенегал, Словакия, Тайван, Тунис, Туркменистон, Финляндия, Хитой Халқ Республикаси, Хорватия, Чехия, Чили, Швеция, Шри Ланка, Эквадор, Эрон, Эстония, Янги Зеландия ва Япония – жами 44 та давлат ёки барча ўрганилган давлатларнинг 24%).

Учинчи. Экология (атроф муҳит, табиат) ҳамда табиий ресурслар бўйича ёхуд фақат табиий ресурслар бўйича алоҳида вазирлик ташкил этган давлатлар (Белиз, Беларус, Венесуэлла, Венгрия, Вьетнам, Гватемала, Гондурас, Грузия, Доминикан Республикаси, Зимбабве, Лаос, Малайзия, Мексика, Молдова, Никарагуа, Озарбайжон, Палау, Россия, Самоа, Сингапур, Сомали, Таиланд, Туркия, Украина, Филиппин, Эл-Салвадор, Швейцария – жами 27 та давлат ёки барча ўрганилган давлатларнинг 15%).

Тўртинчи. Яна бир гуруҳ давлатларда экология ва атроф муҳитни муҳофаза қилиш масалалари кенг ва хилма-хил масалалар билан қамраб олинган. Хусусан, ушбу гуруҳ давлатларда экология барқарор ривожланиш, ядровий хавфсизлик, иқлим, иқлим ўзгариши, ўрмон, ўрмон савдоси, сув, балиқчилик, ер, қишлоқ хўжалиги, ирригация, дренаж, консервация, аҳоли, урбанизация, озик-овқат, уй-жой, қурилиш, ҳудуд, маҳаллий ҳокимият, режалаштириш, алоқа, энергетика, инфратузилма, кончилик, минерал ресурслар, метреология, санитария, маданият, туризм, бошланғич таълим, илм-фан, технологиялар, экспорт каби масалалар билан шуғулланувчи вазирликлар таркибига киритилган (Австралия, Австрия, Албания, Алжир, Ангола, Антигуа ва Барбода, Багама, Бангладеш, Барбадос, Бенин, Бирлашган Араб Амирликлари, Бирма, Болгария, Боливия, Босния ва Герцоговина, Боцвана, Буркина Фасо, Бурунди, Буюк Британия, Гамбия, Гана, Гвинея, Германия, Гренада, Греция, Джибути, Доминика, Жанубий Африка, Ирландия, Испания, Капо Верде, Кения, Кипр, Кирибати, Колумбия, Конго, Косово, Коста Рика, Кот д-Ивуар, Куба, Латвия, Линхнштейн, Мадагаскар, Македония, Малави, Малдив, Мали, Мальта, Морокко, Намибия, Нидерландия, Папуа янги Гвинейси, Португалия, Руанда, Руминия, Сан Марино, Сейшалл, Сербия, Словения, Соломон ороллари, Судан, Танзания, Уганда, Уммон, Уругвай, Франция, Ҳиндистон, Чад, Эфиопия, Ямайка ва Яман – жами 73 та давлат ёки барча ўрганилган давлатларнинг 41%).

Экология соҳасида давлат бошқарувини амалга оширишда назорат қилувчи органлар (инспекциялар) ҳам катта ўрин тутати. Шарқий Европа ва Марказий Осиё мамлакатларида “яшил” (табиатни муҳофаза қилиш) ва “кулранг” (атроф муҳитни

ифлослантиришнинг олдини олиш ва назорат) соҳаларда инспекция фаолияти ва маъмурий ҳуқуқни қўллаш функцияси кўпинча бирлаштириб юборилади (Арманистон, Грузияда) ёки бир неча инспекцияларга тақсимланади (Беларусь). Қозоғистон ва Россияда эса, “яшил” ва “кулранг” соҳаларда назорат функцияси бутунлай ажратилган.

Шарқий Европа ва Марказий Осиё мамлакатларида экологик инспекциянинг горизонтал ташкил этилиши кенг доирадаги қарорлар соҳаси – атроф муҳитнинг у ёки бу қисмига нисбатан алоқадорликдан тортиб, мажбуриятларни функционал тақсимланиши принципи асосида қурилган моделгача бўлган йўналишлар билан тавсифланади. Мажбуриятларни функционал тақсимланиши принципи асосида қурилган модел Грузия ва Қозоғистонда ташкил этилган янги инспекцияларда амалга оширилган. Қатор мамлакатларда горизонтал тузилмалар бир неча мезонлар мажмуини ҳисобга олган ҳолда ташкил этилган: жумладан, Арманистон, Молдова, Украина, Қирғизистон ва Тожикистонда атроф муҳит қисмларига алоқадор модел сақланиб қолинмоқда. Айни дамда эса, экологик мақсадларга эришиш учун ресурслардан фойдаланишни барқарорлаштириш ва саноатга маъмурий босимни қисқартиришга мақсадларига қаратилган функционал принцип бўйича ажратилган турли тузилмалардан фойдаланиш мақсадга мувофиқ ҳисобланади. Функционал моделни қабул қилиш функцияларни батафсил таҳлил қилишни, имконият бўлса, уларни оптималлаштиришни, шундан кейин кластерларни шакллантириш, яъни функционал гуруҳлар сонини чеклаш талаб қилинади.

Экологик бошқарувни вертикал ташкил этиш икки томонлама бўйсунувга – ҳам марказий ҳукуматга, ҳам маҳаллий ҳокимият органларига бўйсунувга йўл қўяди. Тожикистонда маҳаллий даражадаги экологик инспекциялар ҳам табиатни муҳофаза қилиш маъмуриятига, ҳам маҳаллий маъмуриятга бўйсунди. Украинада бош инспектор лавозимида номзодлар маҳаллий маъмурият томонидан тасдиқланади, бу эса, амалда ўзига хос икки томонлама бўйсунувга олиб келади ҳамда жавобгарликни ва бўйсунувни тақсимлашда ноаниқликка сабаб бўлади [3].

Гувоҳи бўлганимиздек, хорижий давлатларда атроф муҳит масалалари кўп ҳолларда бошқа турдош муносабатлар (алоҳида табиий ресурслар, улардан фойдаланиш), баъзида эса, бошқа гуруҳ ижтимоий муносабатлар (таълим, маданият, туризм, шаҳарсозлик, халқ хўжалиги тармоқлари ва б.қ.) билан биргаликда бошқарилади.

Умуман олганда экология соҳасида бошқарувга оид хорижий давлатлар тажрибасидан келиб чиқиб, фикримизча, қуйидагича учта муҳим хулоса чиқаришимиз мумкин.

Биринчидан, мамлакатимизда ҳам экология соҳасида давлат бошқарув органи (Ўзбекистон Республикаси Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси ва унинг жойлардаги органлари) фаолиятини янада кенгайтириб, унинг таркибига ҳозирги кунда дунё давлатларининг аналогик органлари шуғулланиб келаётган замонавий муаммолар – барқарор ривожланиш, иқлим ўзгариши, экологик туризм, экологик таълим, экологик технологиялар билан боғлиқ масалаларни ҳам киритиш мақсадга мувофиқ бўларди.

Иккинчидан, табиий ресурслардан фойдаланишни бошқаришнинг некейсан моделига асосланган ривожланган мамлакатлар тажрибасидан келиб чиқиб,

табiiй ресурслардан фойдаланишни бошқаришда иқтисодий ва ташкилий тартиб-таомилларни кенгайтириш мақсадга мувофиқ. Хусусан, айна дамда экологик ахборот, экологик мониторинг, экологик режалаштириш каби институтлар фаолиятини фаоллаштириш, хусусий секторнинг атроф муҳитни муҳофаза қилиш бўйича фаолиятини қўллаб-қувватлаш ва иқтисодий рағбатлантириш, табиатни муҳофаза қилиш қонунлари ва қоидаларини бузганлик учун юридик ва иқтисодий (молиявий) жавобгарлик тизимини тубдан ислоҳ этиш, халқаро ҳамкорлиқни кенгайтириш мақсадга мувофиқ.

Учинчидан, Шарқий Европа ва Марказий Осиё мамлакатлари тажрибасдан келиб чиқиб, шунингдек, халқаро амалиётни ҳисобга олган ҳолда мамлакатимизда ҳам табиатни муҳофаза қилиш (“яшил”) ва атроф муҳитни ифлослантиришнинг олдини олиш ва назорат (“кулранг”) соҳаларда текшириш фаолиятини бир-биридан ажратиш мақсадга мувофиқ. Шунингдек, амалдаги маъмурий қонунчиликда давлат бошқарув органлари турлари (вазирлик, қўмита, инспекция, агентлик ва ҳ.к.) ўртасида қатъий фарқларнинг белгиланмаганлиги уларнинг фаолиятида ноаниқликлар ва такорланишларга сабаб бўлмоқда. Шу боис, вазирликлар, қўмиталар, инспекциялар ва агентликларни функционал вазифаларини ажратиш мақсадга мувофиқ. Бу вазифани хусусан, “Давлат ва ҳўжалик бошқарув органлари тўғрисида”ги Қонунни ишлаб чиқиш ва қабул қилиш орқали амалга ошириш мумкин.

Адабиётлар рўйхати:

1. Основы экологии и природопользования. Учебное пособие / Дикань В.Л., Дейнека А.Г., Позднякова Л.А., Михайлов И.Д., Каграманян А.А. – Харьков: ООО «Олант», 2002. – С. 61.
2. Chiefs of State and Cabinet Members of Foreign Governments directory. – USA, NY: CIA (Central Intelligence Agency), January, 2013.
3. Практика реализации экологического законодательства: ход модернизации систем экологического регулирования и контроля в странах Восточной Европы, Кавказа и Центральной Азии // Доклад Организации экономического сотрудничества и развития, OECD, 2007.

Ҳ.Ҳайитов,

ТДЮУ мустақил изланувчиси,
юридик фанлар номзоди

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА СУВ МУНОСАБАТЛАРИНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ МУАММОЛАРИ

Аннотация: мақолада сувдан фойдаланиш ва муҳофаза қилиш ҳуқуқининг ўзига хос хусусиятлари, ушбу муносабатларни ҳуқуқий тартибга солишдаги бўшлиқлар, сув муносабатларини ҳуқуқий тартибга солиш бўйича халқаро тажриба ва ушбу тажрибадан Ўзбекистон Республикаси сув қонунчилигини такомиллаштиришда фойдаланиш жиҳатлари, Ўзбекистон Республикасининг Сув кодексини ишлаб чиқишга оид таклиф ва мулоҳазалар баён қилинган.

Калит сўзлар: сув ҳуқуқи, сув қонунчилиги, сув кодекси, сувдан фойдаланиш ҳуқуқи, сувни муҳофаза қилиш ҳуқуқи, сув кадастри.

Аннотация: в статье изложены такие вопросы, как особенности права водопользования и её охрана, пробелы правового регулирования этих отношений, международный опыт по правовому регулированию водных отношений и использование этого опыта в совершенствовании водного законодательства Республики Узбекистан, внесены предложения по разработке Водного кодекса Республики Узбекистан.

Ключевые слова: водное право, водное законодательство, водный кодекс, право водопользования, правовая охрана вод, водный кадастр

Annotation: The article outlines issues as especially water rights and its protection, gaps in the legal regulation of these relations, international experience of legal regulation of water relations and use this experience for the improvement of water legislation of the Republic of Uzbekistan, made proposals for the development of the Water Code of the Republic of Uzbekistan.

Key words: Water law, water law, water code water rights legal protection of water, water cadastre.

Сувдан оқилон ва тежамли фойдаланиш бугунги кунда ер шари ҳамжамияти учун энг долзарб муаммолардан бири саналмоқда. Чунки, сув ресурслари инсоният яшаши ва фаолият кўрсатиши учун энг зарур табиий ресурс, ўрнини босиб бўлмайдиган табиат бойлиги ҳисобланади. Ўзбекистон Республикаси Президенти И.А.Каримов таъкидлаганидек: “сув захираларининг, шу жумладан ер усти ва ер ости сувларининг кескин тақчиллиги ҳамда ифлосланганлиги катта ташвиш туғдирмоқда. Суғориладиган ҳудудларда сув табиатнинг бебаҳо инъомидир. Бутун ҳаёт сув билан боғлиқ. Зотан, сув тамом бўлган жойда ҳаёт ҳам тугайди”[1, 513-бет].

Маълумки, сайёрамиздаги чучук сувлар захирасининг 98 % ер ости сувлари ҳиссасига тўғри келади, лекин уларнинг тенг ярми ер юзасидан 800 метрдан ортиқ чуқурликда жойлашган. Бундай чуқурликдаги сувни юқорига чиқариш кўп куч ва маблағ талаб қилади. Чучук сув захирасининг 1,47 фоизи ер усти кўлларида ва фақат 0,1 фоизигина дарё ва сойларда жамланган бўлиб, одамзод фақат шу сувларни истеъмол қилади, холос.